

Olika pilar under vikingatiden

- Bakgrundsmaterial till rollspelet Viking

Av Mikael Jansson

Inledning

För att skapa mer variation för bågskyttar har jag sammanställt några olika pilsorter som förekom under vikingatiden. Den frivilliga regeln **Olika Pilar** som kort beskrivs i rollspelet Viking utgår om man använder reglerna i den här artikeln. Möjligheten för den vikingatida bågskytten att välja pilsort för olika ändamål var av stort värde. Listan på användningsområden kan göras lång och det enda som begränsar är SL och spelarnas fantasi. Mycket nöje!

Vikingatida pilar

Under vikingatiden var den vanliga pilspetsen (rombiska/lansettformade) den spets som användes mest. För den specialiserade bågskytten kan en god variation i kogret vara en fördel och under vikingatiden fanns en mängd olika pilsorter att tillgå. Klubbpilen (se bild) som användes bl a för att inte skada pälsen på små djur man jagade (bl a ekorre, hare). Vid jakt på fågel användes en annan typ av pil s k fågelpil med v-formad spets för att öka träffchansen och inte förstöra fågelkroppen. Naturligtvis finns även flera olika pilar som användes i strid (vanlig pil, pansarpil, hullingförsedd pil och eldpil). Nedan beskrivs respektive pilsort. Sist i artikeln finns en sammanfattande tabell över de olika pilarna. Eftersom armborst var ett ovanligt vapen i Norden används namnet pil för alla beskrivningar för både pilar och käktor. Observera att en pil till en båge kan ej användas till armborst eller tvärtom (skåktan är för kort och spetsen är utformad olika). Käktor finns inkluderat i den sammanfattande tabellen och reglerna för dessa skiljer sig inte från de olika pilsorterna. Armborst jämfört med båge

har både för- och nackdelar. Exempelvis är en käkta utformad som en fågelpil tämligen värdelös pga den försämrade precisionen kombinerat med den ökade slagkraften hos armborstet, som i detta fall sannolikt skulle dela småfågeln vid anslag, om man nu hade turen att träffa. Vidare lämpar sig armborst dåligt för eldpilar, då risken är stor att eldkäktan slocknar och dessutom saknas möjligheten att "lobba" in skåktan över en mur vid belägring etc.

Pilar i olika material

Spetsarna var till största delen gjorda i järn, med eller utan hullingar. De vanligaste pilarna var rombiska eller lansettformade med holk eller tånge.

Foto © 2002 Tommy Larsson, Teuterna.

Tången var nerstucken i pilskaftet och därefter surrad med tråd (ibland metall) så att spetsen skulle sitta fast, bilderna nedan är ritade med tånge. Förutom järn till spetsen kan andra material användas t ex. ben (skadan sänks till Ob2T6+2 i grund), koppar (Ob 3T6), sten (Ob 2T6+3), trä (skada Ob1T6-2). Pilar gjorda av ben återfinns till största delen hos Skridfinnarna (Samerna) där järn var ovanligt.

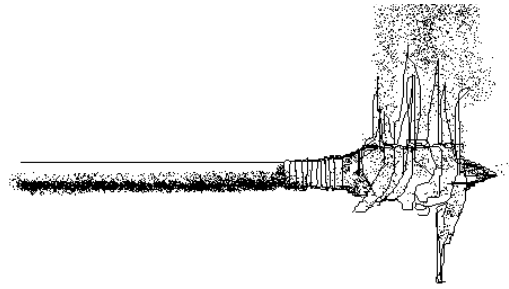
Tillverkning av pilar

Vid tillverkningen av pilar måste man ha tillgång till pilspetsämnet, trä till skaftet och fjädrar till styrfjädrar. För att bearbeta pilspetsen används färdigheten Smide. Svårighetsgraden att smida en rombisk/lansettformad pilspets är Ob3T6 mot Skicklighetsvärde (S) i färdigheten Smide. För att tillverka själva pilen krävs ett slag Ob2T6 mot färdigheten Snickeri. Beroende på resultatet kan pilen bli mycket välbalanserad (perfekt slag innebär +1 i skada och +1 i S för bågskytten att träffa eller ta bort en svårighetsgrad på en obalanserad pilsort t ex. eldpil). Vid fummel vid tillverkningen ger detta motsatt effekt, dessutom är risken stor att pilen går sönder vid användning. Uppskattningsvis hinner en smed att tillverka ca. 20 pilspetsar på en dag.

ELDPIL

Eldpilar var mycket användbara vid anfall där man ville att byggnader skulle fatta eld eller vid sjöslag. Grundidén var enkel, användaren lindade tyg runt pilspetsen indränkt i någon lättantändlig vätska t ex. olja, tjära eller fett. Precis innan pilen avfyras tänder skytten på trasan och pilen fattar eld. De aerodynamiska egenskaperna hos pilen försämras markant, samt att det

finns risk finns att den slocknar eller att tygtrasorna faller av på vägen mot sitt mål. Vid snabbtillverkning av eldpil som tar två stridsrundor (SMI mot Ob3T6) får tillverkaren inte veta resultatet förrän han har skjutit iväg pilen. Om slaget mot SMI misslyckas slocknar eldpilen innan den når sitt mål. När en lyckad eldpil träffar sitt mål finns chansen att pilen kan tända eld på objektet. Det är upp till SL att avgöra hur stor chansen är att målet fattar eld. Ett lättantändliga objekt t ex. torrt halmtak börjar med största sannolikhet att brinna medan ett vått segel inte alls har samma risk att ta eld. Om pilen skjuts mot en människa/djur så minskas skadan till Ob2T6+2 (spetsen är ju trots allt inlindad i tygtrasor) + Ob1T6 i eldskada om elden tar sig. Svårigheten att skjuta pilen ökar med +Ob2T6 (mycket obalanserad), om man tillverkar pilen under strid, men preparerar man den i förväg och lyckas med antingen ett Ob3T6 mot Snickeri eller Båge så är pilen endast obalanserad och ger +Ob1T6 i svårighetsgrad att skjuta iväg. Eldpil kan endast användas till båge.

HULLINGPIL

Hullingpilen används framför allt av jägare, men i strid kan den vara mycket effektiv om motståndaren inte bär någon

typ av rustning. Hullingspilen har en mycket otrevlig effekt, eftersom det är mycket svårt att avlägsna pilen från den stackare som blivit träffad av den. Det krävs en mycket erfaren läkeman för att klara av detta utan att tillfoga ytterliggare skador.

Om den frivilliga regeln *Pilar som fastnar* används ökar effekten med +5. För att dra ut pilen ur såret krävs först ett VIL-slag med 3T6 för att stålsätta sig och sedan STY mot 4T6 om offret har bågge händerna fria, då tar offret +Ob1T6 SP samt +1 blödningspoäng. Den andra varianten är att använda färdigheten Sårvård och avlägsna pilen under ordnade former (lirka och skära), denna procedur tar längre mycket längre tid och måste utföras av någon annan än offret. Slå Sårvård mot Ob3T6 om detta lyckas tar offret endast +1 i blödningspoäng annars är det +Ob1T6 SP + 1 blödningspoäng som gäller. Vid fummel tar offret +Ob2T6 automatiskt och en mindre artär skadas +3 i blödning. Hullingsförsedd pil kan användas både till båge och armborst. Rustning skyddar dubbelt mot denna pil. Vid tillverkning slå Ob3T6 mot Smide, men tillverkningstiden x 1,5.

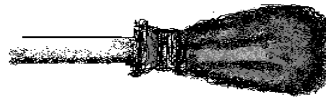
FÅGELPIL

Vid fågeljakt användes en platt v-formad pilspets som har eggen inåt (ripa, tjäder, orre, m.m.). Formen hindrar pilen att studsas bort när pilen träffar fjäderdräkten. Svårigheten ökar med +Ob1T6, samt skadan sänks till Ob2T6+2. Vid tillverkning slå Ob4T6 mot Smide.

Används endast till båge. Rustning skyddar dubbelt.

KLUBBPIL

Klubbpilen är en sorts jaktpil som hade en skinnpåse fylld med något hårt material längst fram på pilen istället för spets. Principen var att göra trubbig skada eller nocka de små pälsdjur man jagade ex. hare, ekorre för att inte skada skinnen. En annan variant är att slå motståndare medvetlösa, men en förutsättning är att man träffar huvudet (med en fullträff) och att offret inte bär hjälm. Pilens skada räknas som krosskada, samt svårighetsgraden ökar med +Ob1T6. Används både till båge och armborst.

VANLIG PIL

Vanligtvis så användes rombiska och lansettformade pilar vid jakt på ren, hjort och annat storvilt. Dessutom är den vanliga pilen den mest förekommande i strid. För övrigt inte mycket att orda om, följ grundreglerna. Används både till båge och armborst.

PANSARBRYTANDE PIL

Till strid fanns det långa, smala, tre- och fyreggade pilar, som var tillverkade för att gå igenom rustningar inklusive ringbrynja. Den pansarbrytande pilen har en lång och smal spets som är specialgjord för att bryta igenom pansar. En pansarbrytande pil gör högre stickskada än en vanlig pil tack vare sin långsmala spets. Skadan ökar med +1 för pansarbrytande pil (Ob4T6 mot Smide vid tillverkning), men riktigt duktiga smeder kan ge bonus upp till +2 (svårighetsgrad Ob5T6 mot Smide). Dessutom reducerar rustningsfaktorn med

3. Dock gör den långa spetsen pilen/skäktan obalanserad +Ob1T6 i svårighetsgrad att använda. Tillverkningstid x 2. Pansarbrytande pilar används både till arborst och båge.

VARNINGSPIL

Tveksamt om vikingarna använde visslare, men för att förhöja stämningen bifogas dessa regler nedan. Varningspilen är en vanlig bågpil vars spets försetts med två små hål. När pilen avfyras åstadkommer den antingen ett surrande eller visslande ljud beroende på dess konstruktion. Varningspilen används precis som namnet antyder till att varna och dra till sig uppmärksamhet. Använd attributet UPP eller färdigheten Spana, chans att lyckas modifiera naturligtvis av avstånd och väder och vind. Tillverkningstid x 2.

Namn	Vikt**/**	Pris**/**	Skada **/**	Kommentar
Pil/Skäkta	0,5/1 hg	1/10	Ob3T6+2/Ob4T6	
Eldpil	0,6/- hg	3/-	Ob2T6+2/-	Ev. extra skada eld
Fågelpil	0,4/- hg	5/-	Ob2T6+2/-	
Hullingpil	0,5/1 hg	3/15	Ob3T6+2/Ob4T6	Svårt att dra ut!
Klubbpil	0,7/1,5 hg	1/5	Ob3T6+2/Ob4T6	Räknas som KROSS
Pansarpil	0,7/1,4 hg	15/25	Ob3T6+3/Ob4T6+1	Reducerar rust. -3
Varningspil	0,5/- hg	4/-	Ob2T6+3/-	

* = Priset i silver varierar naturligtvis, beroende på tillgång och efterfrågan (speciellt när det gäller arborstpilar).
 ** = för pilbåge
 *** = för arborst

